

MF v rozpočtu navrhuje snížit podporou aplikovaného výzkumu

2.9.2023 - | Svaz průmyslu a dopravy ČR

Podpora státu hraje pro zvýšení počtu inovativních firem nebo pro rozsah jejich vývoje důležitou roli, zejména u menších a středních podniků.

Návrh státního rozpočtu předložený ministerstvem financí však není v souladu s cílem podpory růstu přidané hodnoty. Pokud k tomu přidáme stagnující systém daňových odpočtů na výzkum a vývoj či zpoždění v hodnocení projektů z operačního programu OP TAK pod ministerstvem průmyslu a obchodu, pozitivní signál pro projekty výzkumu a vývoje to nepřináší. Výzkum a vývoj žene dopředu inovace ve firmách, aby měly vlastní produkt s vysokou přidanou hodnotou, rostla tak ekonomika, která bude flexibilní vůči různým výzvám a krizím, a obyvatelům rostla životní úroveň. Cílem je, aby zejména malé a střední firmy inovovaly snadněji a zahraniční firmy v Česku umísťovaly svá vývojová oddělení. Důležitá je také spolupráce firem s výzkumnými organizacemi včetně vysokých škol, která přináší širší a hlubší znalosti. Vývoj novinek je však běh na dlouhou trať a své výsledky přinese mnohdy až za několik let. To si mohou často dovolit jen vyspělé a silné firmy. I kvůli dlouhé a nejisté návratnosti investic do výzkumu a vývoje je potřeba, aby podniky ve výzkumné činnosti podporoval také stát. Namísto toho firmy v Česku bojují se složitými podmínkami u daňových odpočtů. Jejich využívání upadá a navíc jsou navrhovány škrtky v přímé podpoře aplikovaného výzkumu, který je omezován dlouhodobě. „Vláda prohlašuje, že je výzkum a vývoj jednou z jejích priorit. Data však jasně ukazují, že mezi inovační lídry nepatříme. Podle analýzy Evropské komise je státní podpora jednou ze slabin inovačního potenciálu ČR. Podpora výzkumu, vývoje a inovací je cesta, jak vybudovat ekonomiku s vyšší přidanou hodnotou. Je to investice do budoucnosti Česka. Pokud však dostatečně nefungují odpočty na výzkum a vývoj, rozhodně není dobrá cesta škrtat prostředky na podporu aplikovaného výzkumu, který přináší jasné výsledky a řešení uplatnitelná v praxi,“ vysvětluje Martin Jahn, viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR.

PODPORA Z TA ČR PŘINÁŠÍ KONKRÉTNÍ VÝSLEDKY. STÁT CHCE VÝRAZNĚ OMEZIT FINANCOVÁNÍ AGENTURY Místo aby vláda schválila meziroční nárůst výdajů na podporu výzkumu a vývoje, jak navrhla Rada pro výzkum, vývoj a inovace, předložilo Ministerstvo financí návrh na meziroční snížení národních prostředků pro Technologickou agenturu ČR o 1,8 mld. Kč. Celková částka 3,8 mld. Kč plynoucí ze státního rozpočtu je mnohem menší, než s čím počítal předchozí návrh MF a ještě více se liší od návrhu ministryně pro vědu, výzkum a inovace Heleny Langšádlové a RVVI, kteří navrhovali pro TA ČR na rok 2024 5,6 mld. Kč. TA ČR má sice obdržet prostředky z Národního plánu obnovy, které rozpočet celkové kapitoly zvyšují, prostředky z EU ale nemají sloužit k nahrazení státních prostředků a ani plně nepokryjí plánovaný pokles prostředků. Již dřívější navrhované krácení Ministerstva financí mělo přinést omezení podpory ve většině programů. „Obáváme se, že bude omezen rozsah plánovaných soutěží v programech na podporu aplikovaného průmyslového výzkumu. Přitom tyto programy podporují projekty s přímým dopadem na ekonomiku či společnost a podněcují spolupráci firem a výzkumných organizací. Krácení v kapitole TA ČR dopadne nejvíce na menší a střední firmy, kde pro řadu z nich je podpora často nezbytná, aby se do výzkumu a vývoje vůbec pustily,“ vysvětluje Bohuslav Čížek, ředitel Sekce hospodářské politiky Svazu průmyslu a dopravy ČR. Své zkušenosti s podporou z TA ČR má např. společnost ZEBR s.r.o., která už úspěšně nabízí zákazníkům unikátní ROA spektrometr. Přístroj je schopen analyzovat složité molekuly nejen z hlediska jejich chemického složení, ale také prostorového uspořádání. Přístroj může nalézt uplatnění např. při výrobě léčiv. „Ve světě je komerčně nabízen pouze jeden podobný přístroj, ale námi vyvinutý spektrometr jej překonává ve všech klíčových parametrech. Jedná se o velice složitý přístroj, postavený a vyvinutý bez kompromisů v kvalitě a přesnosti použitých komponent. Takový přístup s sebou přináší vysoké

počáteční náklady, protože náš vývoj začínal doslova na optickém stole v laboratoři. Od toho vedla ke komerčně využitelnému kompaktnímu přístroji skutečně dlouhá cesta. Bez státní podpory by projekt do této fáze pravděpodobně vůbec nedošel. Díky ní jsme také snížili náklady na výzkum a vývoj, které jsme nemuseli promítnout v plné výši do ceny prvních kusů přístroje," popisuje Radek Jánský, ředitel společnosti ZEBR s.r.o. Na podporu výzkumu a vývoje jsou využívány i evropské prostředky. Z nich je financován i program Aplikace v rámci Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK) pod Ministerstvem průmyslu a obchodu. Firmy ale již půl roku čekají na vyhodnocení svých projektů. Přitom bylo slibováno, že první projekty již dostanou rozhodnutí.

OBLIBA ODPOČTŮ NA VÝZKUM A VÝVOJ STÁLE KLESÁ Státní podpora zdaleka neznamena jen poskytování dotací. Zatímco v zahraničí státy maximálně motivují firmy, aby využívaly odpočty na výzkum a vývoj, v Česku je jejich obliba na nízké úrovni. Od roku 2015 klesl počet podniků, které využívají tento nástroj, o více než třetinu na necelou tisícovku. „V Česku jsou zavedené odpočty na výzkum a vývoj již od roku 2005, ale v posledních letech jejich význam klesá. V EU je ale zavádí čím dál více států. Nalezneme je již ve 22 zemích, což ukazuje, jak atraktivní nástroj na podporu výzkumu a vývoje to je. Ve vyspělých státech jako v Rakousku či Nizozemsku na daňová zvýhodnění lákají i zahraniční investory, kteří do zemí přesouvají svá vývojová centra. Pojďme tedy udělat systém jasnější, důvěryhodnější a více motivující. Nyní je zatěžující jak pro firmy, tak pro finanční úřady. Za ideální stav, který by celý inovační systém Česka akceleroval, považujeme počet firem využívajících odpočet na VaV v rozsahu 3 až 3,5 tisíce firem," říká Martin Jahn, viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR. Svaz průmyslu a dopravy ČR usiluje o to, aby stát zapracoval na obnovení důvěry v tento nástroj. Podniky stále neopustily obavy ze složitosti pravidel pro využití i kontrol dozorových orgánů. Proto Svaz průmyslu s ministryní pro vědu, výzkum a inovace Helenou Langšádlovou, Ministerstvem financí, Generálním finančním ředitelstvím a Radou pro výzkum, vývoj a inovace jedná o zjednodušení a zpřehlednění pravidel. Svaz vidí řešení mimo jiné v zajištění důvěry v systém, proklientském přístupu finančních úřadů, snížení byrokracie nebo v úpravách parametrů podpory.

<https://www.spcr.cz/pro-media/tiskove-zpravy/16266-mf-v-rozpoctu-navrhuje-snizit-podporou-aplikovaneho-vyzkumu>